
ELUL

עבודה של ערב שבת : The Wedding Checklist

SEPTEMBER 4, 2022
YU TORAH MITZION KOLLEL

פ' כי תצא תשפ"ב

(1) RABBI JOSEPH B. SOLOVEITCHIK, *AL HATESHUVA*

Allow me, please, to make a "private confession" concerning a matter that has caused me such loss of sleep. I am not so very old, yet I remember a time when ninety percent of world Jewry were observant and the secularists were a small minority at the fringes of the camp. I still remember – it was not so long ago – when Jews were still close to G-d and lived in an atmosphere perverted with holiness. But, today, what do we see? The profane and the secular are in control wherever we turn.

Even in those neighborhoods made up predominantly of religious Jews one can no longer talk of the "sanctity of the Sabbath day." True, there are Jews in America who observe the Sabbath. The label "Sabbath observer" has come to be used as a title of honor in our circles, just like "Harav HaGaon" – neither really indicates anything and both testify to the lowly state of our generation.

But' it is not for the Sabbath that my heart aches,

(2) שו"ע או"ח תקפ"א:א

נוהגים לקום באשמו"ר לומר סליחתי ותחנונים מראש חודש אלול ואילך עד יום הכפורים:

הגה ומנהג בני אשכנז אינו כן אלא מראש חודש ואילך מתחילין לתקוע אחר התפלה שחרית ויש מקומות שתוקעין ג"כ ערבית ועומדים באשמורת לומר סליחות ביום א' שלפני ר"ה ואם חל ר"ה ב' וג' אז מתחילין חיוס א שבוע שלפניו (מנהגים)

(3) שפת אמת דברים לחודש אלול שנה תר"מ

הרמז על אלול אני לדודי ודודי לי...

אבל בימי רצון הללו בסוף השנה צריכין להתדבק בשורש העליון...

ובחודש אלול (הזה) מתקיים אני לדודי. וע"י כן מתקיים בחודש תשרי ודודי לי. שהוא השפעת חיים וקדושה על כל השנה

זכור - EREV SHABBOS

(4) RABBI SLOVEITCHIK, IBID

But' it is not for the Sabbath that my heart aches, it is for the "eve of the Sabbath." There are Sabbath-observing Jews in America, but there are not "erev-Sabbath" Jews who go out to greet the Sabbath with beating hearts and pulsating souls. There are many who observe the precepts with their hands, with their feet and/or with their mouths - but there are few, indeed, who truly know the meaning of service of the heart.

שמות כ: ח (5)

תורה שמות כ יתרו חמימה קד

היום, כתיב הבא (פ' ראה) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים וכתיב היום וזכור את יום השבת לקדשו (פסחים ק"ז ב').

וזכור את יום השבת. וי"ט שהל ליהוה בערב שבת עושה חבשול מערב יו"ט וסוכך עליו לשבת, מנה"מ, דאמר קרא וזכור את יום השבת לקדשו וזכרו מאמר שבא להשכיחו, מכאן סבבו חכמים לערוב חבשולין מן התורה"ה (ביצה פ"ז ב').

וזכור את יום השבת. הגיא, וזכור ושמו בדבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר את יום השבת. (ברבנות הראשונות נאמר זכור וברבנות האחרונות נאמר שמו וזכור את יום השבת.)

היום וזכור את יום השבת. וי"ט שהל ליהוה בערב שבת עושה חבשול מערב יו"ט וסוכך עליו לשבת, מנה"מ, דאמר קרא וזכור את יום השבת לקדשו וזכרו מאמר שבא להשכיחו, מכאן סבבו חכמים לערוב חבשולין מן התורה"ה (ביצה פ"ז ב').

וזכור את יום השבת. הגיא, וזכור ושמו בדבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר את יום השבת. (ברבנות הראשונות נאמר זכור וברבנות האחרונות נאמר שמו וזכור את יום השבת.)

היום וזכור את יום השבת. וי"ט שהל ליהוה בערב שבת עושה חבשול מערב יו"ט וסוכך עליו לשבת, מנה"מ, דאמר קרא וזכור את יום השבת לקדשו וזכרו מאמר שבא להשכיחו, מכאן סבבו חכמים לערוב חבשולין מן התורה"ה (ביצה פ"ז ב').

וזכור את יום השבת. הגיא, וזכור ושמו בדבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר את יום השבת. (ברבנות הראשונות נאמר זכור וברבנות האחרונות נאמר שמו וזכור את יום השבת.)

היום וזכור את יום השבת. וי"ט שהל ליהוה בערב שבת עושה חבשול מערב יו"ט וסוכך עליו לשבת, מנה"מ, דאמר קרא וזכור את יום השבת לקדשו וזכרו מאמר שבא להשכיחו, מכאן סבבו חכמים לערוב חבשולין מן התורה"ה (ביצה פ"ז ב').

וזכור את יום השבת. הגיא, וזכור ושמו בדבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר את יום השבת. (ברבנות הראשונות נאמר זכור וברבנות האחרונות נאמר שמו וזכור את יום השבת.)

208 שמות כ יתרו אונקלוס

ח זכור את יום השבת. וי"ט שהל ליהוה בערב שבת עושה חבשול מערב יו"ט וסוכך עליו לשבת, מנה"מ, דאמר קרא וזכור את יום השבת לקדשו וזכרו מאמר שבא להשכיחו, מכאן סבבו חכמים לערוב חבשולין מן התורה"ה (ביצה פ"ז ב').

וזכור את יום השבת. הגיא, וזכור ושמו בדבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר את יום השבת. (ברבנות הראשונות נאמר זכור וברבנות האחרונות נאמר שמו וזכור את יום השבת.)

היום וזכור את יום השבת. וי"ט שהל ליהוה בערב שבת עושה חבשול מערב יו"ט וסוכך עליו לשבת, מנה"מ, דאמר קרא וזכור את יום השבת לקדשו וזכרו מאמר שבא להשכיחו, מכאן סבבו חכמים לערוב חבשולין מן התורה"ה (ביצה פ"ז ב').

וזכור את יום השבת. הגיא, וזכור ושמו בדבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר את יום השבת. (ברבנות הראשונות נאמר זכור וברבנות האחרונות נאמר שמו וזכור את יום השבת.)

היום וזכור את יום השבת. וי"ט שהל ליהוה בערב שבת עושה חבשול מערב יו"ט וסוכך עליו לשבת, מנה"מ, דאמר קרא וזכור את יום השבת לקדשו וזכרו מאמר שבא להשכיחו, מכאן סבבו חכמים לערוב חבשולין מן התורה"ה (ביצה פ"ז ב').

וזכור את יום השבת. הגיא, וזכור ושמו בדבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר את יום השבת. (ברבנות הראשונות נאמר זכור וברבנות האחרונות נאמר שמו וזכור את יום השבת.)

שמות כ יתרו

אונקלוס

לקדשו: ששבת ימים תעבור
ועשית כל מלאכתך: תפלה ותעבד בך עבדך: יוסף

(ט) ועשית כל מלאכתך. כשתבא שבת יהא בעיניך כאלו כל מלאכתך עשוי שלא תהיה אחר מלאכתך (מילתא):

תורה חביבה

את יום השבת] זכור מלפניו ושמור מלאריו, מבאן אברו, מוסיפין סתל על הקדש^(ג) [מכילתא].

זכור את יום השבת. ר' יצחק אומר, זכור את יום השבת, שלא תהא מנה כדך שאחרים מניין אלא תהא מנה לשם שבת^(ה) [שם].

זכור את יום השבת. אי זכור יכול בלב, כשהוא אומר (ס' ואתה) שמור את יום השבת, הדי שמירה בלב אמרה, הא מה אני מקיים זכור — שתהא שונה בפרש^(ז) [ת"כ ר"ם בחקתי, כ"ו ג']

לקדשו. מדי לקדשו, בברכה, מבאן אברו מקדשין על היין בבניית השבת^(ט) [מכילתא].

(ט) ועשית כל מלאכתך. וכי אפשר לו לאדם לעשות כל מלאכתו בששת ימים, אלא שבות בשבת כאילו כל מלאכתך עשויה^(יא) [שם].

ועשית כל מלאכתך. מכיון שנאמר ששת ימים תעבוד מה ת"ל ועשית כל מלאכתך,

אלא פשוט דכיון דהדברות האחרונות הם רק חזרה דברות הראשונות, וא"כ איך יתכן שכלן אמר זכור וחס אמר שמור, לכן ז"ל דעתיבה דזכור אחד נאמר מה שאין הפה יכול לדבר וכו', ולכן סידר דבור אחד כאן ואחד בדברות האחרונות. וכן הכונה דזכור אחד של שוא ושקר כפי שיוצא בסמוך בפסוק י"ג, יע"ש דר"ק. ^(ג) ר"ל מוסיפין בערב שבת ובמנחה שבת ממון החול ועשין אותו לקדש, ועיין מש"כ השי"ך לדרשה זו בלוח הקודם ובר"ם בשלח בפסוק לא ימים עמוד הענן לעיני שיטור חוספת שבת, ולדעת הפוסקים דחוספת שבת הוא מדרבנן ז"ל דדרשה זו היא אקמחא, וככ"ז ז"ע שלא הניחו כלל דרשה זו. ^(ה) ר"ל לא כמו שאר האומות שקרין לכל יום מימי השבוע בשם מיוחד, אלא הקראו לכל אחד ביהם ליום השבת, אחד בשבת, שני בשבת וכו', וממילא מוכיחים שבת בקריאת כל יום. ויש שפרשו דהכונה ליהם כל מאורע ליום השבוע, והיינו שבפסוק דברים יברכו שיהיה בלוחו יום מימי השבוע, ולא כמו האר"י שמשמטים זה ומזכירים רק יום החדש, אלא לא נראה כן, שהרי גם בחוריה לא מנינו שתיים איהו מאורע למנין ימות השבוע אלא רק למי החדש, כמו בעשתי עשר חודש בחדש לחדש וגו' הואיל משה נאר וגו' ולא פירש בלוחו יום מימי השבוע סה זה, ומפורש אמרו בירושלמי ר"ה ס"ה ה"א לא מנינו בכל החודש תבטן לשבוע, וא"כ לא ס"ד שחטאה החודש דבר שהיא עומה לא נהנה כן. ואמנם אלנו המנהג ליהם כל דבר לימות השבוע, וזוהי בשיטתו וכוונתו וניסין ביום פלוגי בשבת, וז"ע מקור מנהג זה. ^(ז) במלת שמור כלול שמירה הלכך, כי ע"ש שמירה המטה האיומה ליום השבת כמו שיסור מלאכה ויזיאה והונחה בלא

הוכירה כי שבת היום, ולכן דרשין המלה זכור שיסור כפה. ולכאורה אפשר לטעור מאי בברח הוא דזכור כפה ודילמא הא נוסף אשמיטין שיסור את יום השבת לשמור במלוא שבו, אחרי דכלל זכירה אי אפשר לשמור, אך י"ל דהא חזינן דכל המלוא שחזרה את מניין על שמירתן ואין את מניין על זכירתן על דאפשר לשמירה כלל זכירה, וא"כ ה"ל היה נאשטן לכתוב שמירה לנד, ולמה כתב עוד זכירה אלא להורות על הזכירה כפה. —

והנה עיין הוכירה נראה דהכונה להכיר עיין היום בתפלה ובקידוש היום כמש"כ בדרשות הקדושת וברש"י הבאה וז"ל דכתי"ב כאן ובמנחה מעילה י"ח א' איהא כעין דרשה זו על זכירה דס' עמלק ומרים ועגל, והתם הכונה לקרות בחוריה פסח אלא בשנה כפי שיהבאר אי"ה לפנינו ס"ס תל"א, אך שמי התם, דעיקר החיוב שם שלא לטעות איהם טעמיים כמש"כ שם לא תשחח, ושיטור שכתה י"ב חודש, לכן המטה לקרותם פסח אחת בשנה, אלא כאלו היינו זכור את יום השבת לקדשו וכל יום: מטה לקדשו בזכירה כפה, כמבואר. (ס' עיין מש"כ למיל אות ז"ל בבאור עיין זה. (ס"א) הבאור לדרשה זו מטאר בסמ"ק סי' ר"ס בזה"ל, מזהה להחטע בשבת דכתיב וקראת לשבת עונג וכן רמזה משה רבינו בחוריה, ועשית כל מלאכתך ואך יכול אדם לעשות כל מלאכתו בשבוע אחד אלא יראה לאדם בכל שנה שכל מלאכותיו עשויות ואין לך עונג גדול מזה, עכ"ל. מטאר דע"ש טובה אשמיטין. בזה איך לעג את יום השבת, ומסיים במכילתא דבר אחר ועשית כל מלאכתך שבת משמחת כבודך. וזה לאסור הרהור שבת בעיני חול, אלא במנחה שבת דף ק"ג ג' יח"ל דר"ה דב"ל אביר

שבת לג: (6)

איתבו תריסר שני⁶ במערתא אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא אמר מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזירתיה נפקו חזו אינשי דקא כרבי וזרעי אמר⁷ מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף יצתה בת קול ואמרה להם להחריב עולמי יצאתם חיזרו למערתכם הדור אזול איתבו תריסר ירחי שתא אמרי⁸ משפט רשעים בגיהנם י"ב חדש יצתה בת קול ואמרה צאו ממערתכם נפקו כל היכא דהוה מחי ר' אלעזר הוה מסי ר"ש אמר לו בני די לעולם אני ואתה בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי⁹ מדאני אסא ורהיט בין השמשות אמרו ליה הני למה לך אמר להו לכבוד שבת ותיסגני לך בחד חד כנגד זכור וחד כנגד⁴ שמור א"ל לבריה חזי כמה חביבין מצות על ישראל יתיב דעתייהו

עין איה שם (7)

Commentary: The sanctity of the Sabbath comprises two aspects: One, it sanctifies and uplifts Israel with its holiness, with the very sanctity of the day, uplifting them beyond all mundane matters and infecting them with a higher glory and sanctity. Besides this, the sanctity of the Sabbath also attracts the energy of all the weekdays with all their mundaneness and lowliness; by remembering (during the week) the holiness of the Sabbath, the week days are uplifted. Though it be unconscious, the Israelite soul uplifts itself even during the week by virtue of the remembrance of the Sabbath day. In this way, secular affairs are not as lowly as they outwardly appear, rather they are continually uplifted by the sanctity of the Sabbath. And though they (the Jewish People) are engaged most of the time in mundane work, nevertheless, holiness is so close to their heart that the highest purpose of life is lodged deep in the heart which is rooted in holiness. According to the sublimity of the revelation of God's closeness in the soul – which depends on the good and righteousness and other ways of God (blessed be He) entrenched in the soul – it is possible to view temporal life and those engaged in it with contentment.

החיים כ"כ ניכרת עליו לקדושה, דהוה נקיט תרי מדאני אסי, להריח בהם לכבוד שבת, בהוראה על ההרגשה הפנימית הרוחנית הצריכה לצאת מקדושת השבת. אמנם תרתי ל"ל, אחד כנגד זכור, המורה על היחש של השבת עם החול, ואחד כנגד שמור המורה על עצם השמירה של קדושת השבת כשהיא לעצמה. אמר כמה חביבין מצות על ישראל, שקדושת המצות

שבת קיט. (8)

מרבנן לדינא מ"ט דחביב עלי כגופאי ואין אדם רואה חובה לעצמו דרבי חנינא מיעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא אמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה רבי ינאי לביש מאניה
 א מעלי שבת ואמר בואי כלה בואי כלה רבה בר רב הונא איקלע לכי רבה בר רב נחמן קריבו ליה תלת סאוי טהיי א"ל מי הוה ידעיתון דאתינא אמרו ליה מי עדיפת לן מינה רבי אבא זבן בתליסר אסתירי פשיטי בישראל מתליסר טבחי ומשלים להו אצינורא דדשא ואמר להו אשור הייא אשור הייא ר' אבהו הוה יתיב אתכתקא דשינא ומושיף נורא רב ענן לביש גונדא דתנא דבי רבי ישמעאל בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו רב ספרא מחרוך רישא רבא מלח שיבוטא רב הונא מדליק שרגי רב פפא גדיל פתילתא רב חסדא פרים סילקא רבה ורב יוסף מצלחי ציבי ר' זירא, מצתת צתותי רב נחמן בר יצחק מכתף ועייל מכתף

